

Az IFLA¹

Az IFLA (*International Federation of Librarian Associations and Institutions – Könyvtári Egyesületek és Szervezetek Nemzetközi Szövetsége*) a világ könyvtárügyét képviselő és felkaroló, átfogó nemzetközi könyvtári szakmai szövetség. Tevékenysége középpontjában az érdekképviselet áll, ez egyaránt kiterjed a könyvtárakra és a könyvtári szervezetekre, az információs szolgáltatásokra és a felhasználókra. 1927. szeptember 30-án alakult meg Edinburghban (Skócia); napjainkban 150 ország intézményeinek közösségeként mintegy 1500 tagot számlál. Központi székhelye Hollandiában, Hágában van. Független nemzetközi non-profit szervezetként működik. Fő célkitűzései: elősegíteni a könyvtári és információs szolgáltatások magas színvonalú megvalósítását és terjesztését; minél szélesebb körben felismertetni, elismertetni és ösztönözni a minőségi könyvtári és információs szolgáltatások értékét; a tagok érdekképviseletének ellátása szerte a világon.

Tevékenységét több alapvető érték támogatása határozza meg, ilyen például az információ szabadsága és az információhoz való szabad hozzáférés joga, és mindaz, ami a könyvtári szolgáltatásokkal összefüggésben felmerül az *Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata* 19. cikkével összhangban. Támogatja a társadalmi, oktatási, kulturális, demokratikus és gazdasági jólét megvalósulásához szükséges egyetemes és egyenlő hozzáférést az információkhoz, az ismeretekhez és a művekhez. Tevékenységét az a meggyőződés vezérli, hogy a magas színvonalú könyvtári és információs szolgáltatások garantálni tudják az alapcélkitűzések megvalósítását. 2015-ben öt részleg (*Division*) és 48 szekció (*Section*) működik számos állandó és alkalmi szakmai munkabizottsággal, valamint további egy-egy aktuális témakör köré szerveződő csoporttal (*Special Interest Groups*). A szekciók között van többek között a *Tudományos és Kutatókönyvtári, Bibliográfiai, Katalógizálási, Oszdtályozás és Indexelés, Egészségügyi és Élettudományi, Információs Műveltség, Tudásmenedzsment, Jogi, Iskolai, Társadalomtudományi, Statisztika és Kiértékelés Szekció*.

Az egyetemes bibliográfiai számbavételt és a katalógizálási szemléletet alakító szekciók és szakmai munkacsoportok erőfeszítéseinek köszönhetően alakultak ki például a dokumentumleírást egységes keretek közé helyező szabványajánlások, amelyekre az 1970-es években az egyes nemzeti katalógizálási szabványok épültek. Ugyanígy a '90-es évek végétől a digitális környezetet is figyelembe vevő, meghatározó erejű felülvizsgálati folyamatok kezdődtek el, amelyek az új technológiai fejlesztésekkel is harmonizálnak,

---

¹ Forrás: IFLA honlap (<http://www.ifla.org/>)

és korszerű keretekben tárgyalják az ilyen megközelítésből felmerülő kérdéseket. Szabványajánlások, állásfoglalások, nyilatkozatok, elvek, módszertani útmutatók, elemzések, tanulmányok képezik a kézzel fogható, olvasható, a gyakorlatot segítő eredményeket, emellett a világszervezet számos kérdésben hallatja a hangját a nemzetközi szakmapolitikai szinten is.

Az IFLA aktuális szakmai ügyeken túlmutató programokban is részt vesz, együttműködik az UNESCO-val, a rokon területek szervezeteivel és más külső testületekkel is. Jelenlegi kiemelt témái: a szerzői jogok korlátai a könyvtári és archívumi hozzáférést segítő kivételek kérdésének fényében; a kulturális örökség védelme és megőrzése; bekapcsolódás az információs társadalom kibontakoztatását segítő politikai és cselekvési programokba, ennek érdekében rendszeres felszólaló az *Információs Társadalom Csúcstalálkozóján (World Summit Information Society, WSIS)*, az e-kormányzásról rendezett, valamint más egyéb fórumokon. A könyvtárak társadalmi fejlődésben vállalt szerepét az információ-hozzáférés kiterjesztésének ügyét képviselve karolja fel, részt vesz az információszegénység felszámolását célzó nemzetközi stratégiák kidolgozásában és programokban, eredményeivel segíti a világ tudáskincsének elérhetőségét, az információkeresési, hozzáférési és felhasználási készségek fejlesztését. Az e-tartalom egyre nagyobb térhódítása indokolja, hogy kiemelt figyelemmel forduljon a digitális kultúrára való áttérés könyvtári vonatkozásai és a használói igények felé; foglalkozzék a digitális tartalomszolgáltatások megszervezését segítő módszertani útmutatók kidolgozásával és az e-kölcsonzés elveinek lefektetésével.

Az elmúlt ötven év alatt számos IFLA-dokumentum és -szabvány született. A szervezet indexelt, lektorált tudományos lapja az *IFLA Journal*, több szekció pedig rendszeres hírlevelet jelentet meg. Tanulmányokat, szabványokat, konferenciaközleményeket, útmutatókat könyvsorozatokban is megjelentet: az *IFLA Library* 2013-tól az éves konferencia előadásainak cikkeit tartalmazza; ismertebb nyomtatott sorozat az *IFLA Series on Bibliographic Control*; az *IFLA Professional Reports* pedig az útmutatókat és egyéb gyakorlati jellegű beszámolókat közli.

A szabványok kidolgozása, frissítése, karbantartása ma szerves részét képezi az IFLA tevékenységének; a stratégiai célokhoz megfelelően a szervezet e tevékenység révén látja biztosíthatónak a könyvtári szolgáltatások magas színvonalát. Az IFLA-dokumentumok tükrözik az adott időszakban kialakult és érvényes nemzetközi professzionális konszenzust a szabályokról, irányelvekről és útmutatókról. Az alkalmazásokba beépülve ezek az irányelvek és normatívák eredményes, optimális, nemzetközi megegyezésen alapuló megoldásokat hozhatnak. Az egykor papír-alapú IFLA-kiadványok és sorozatok némelyike ma már internetről érhető el. A kurrens szabványok – és ha van, fordításaik – egy része felkerült az IFLA-honlapra, több csoportba rendeződve; ezek a következők: *Best practices – Jó gyakorlatok*; *Conceptual models – Konceptuális modellek*; *Digital format codes – Digitális formátum-szabványok*; *Rules for resource description – Forrásleíró szabályok* (ISBD egyesített kiadás); *Guidelines – Útmutatók*.

A szervezet kiemelkedő eseménye az évente más-más kontinensen megrendezett világkonferencia, amely egyben az IFLA közgyűlése is (*IFLA World Library and Information Congress*). 2017-ben a lengyelországi Wrocław, 2018-ban Latin-Amerika, 2019-ben ismét Európa ad otthont a mintegy három és félezer látogatót vonzó rendezvénynek.

Dudás Anikó